

Miklósi László: SORS

Ha az ember bepillant a múltjába és azt keresi benne, hogyan befolyásolta az a jelent, meglepő felfedezéseket tehet. Felfedezheti és megértheti azt a kifejezést, amit elcsépett fogalomként, de sohasem megtestesülve ejtünk ki a szájunkon: SORS.

Mennyire függ össze egy ember sorsa egy településsel, amelynek még a nevét sem hallotta korábban, mindössze egy Észak – magyarországi folyóval azonosította? A gondolatmenet végére valószínűleg ez is kiderül. Bebizonyosodik az is, hogy senki sem boldogul alkalmazkodás nélkül, ez a fogalom mindenki számára kötelező!

Csupán az azonosítás megnehezítése érdekében nem írom le az évszámot, ahol a már említett SORS beleszólt a jövőbe.

A történet egy katonai sorozással kezdődött. Az ottani parancsnok sorra vette fel főhősünk adatait, majd elcsodálkozott, hiszen aznap nem volt még sorállományú embere, aki főiskolát is végzett volna. Annak rendje és módja szerint tiszthelyettesi iskolát megjelölve ráírta a katonra: Szolnok, repülőtér. Tájékoztatta, hogy a behívót két hónapon belül megkapja és örüljenek, mert olyan helyre viszik, ahol „senki nem köp a padlóra”. A tájékoztatót örömmel fogadta.

Eltelt a két hónap, megjött a behívó, lezárta dolgait a korábbi munkahelyen és hajnali 8 órára beült a Fővárosi Művelődési Ház - leendő katonákkal megtöltött - nézőterére. Nyugodt volt, hiszen a többiekkel ellentétben tudta, mire számíthat. A SORS ekkor lépett először munkába.

Elérkezett a szolnoki névsorolvasás, de a neve nem került említésre. Gondolta, lesz még egy laktanya...

Nem lett. Mellette ült egy szőke srác, ő is Szolnokra várt – hiába. Telt – múlt az idő, a nevek fogytak, velük együtt kiürült a terem, hiszen a buszok sorban indultak, de ők ketten csak ültek. Végül az addig is unszimpatikus parancsnok rájuk förmedt, hogy mire várnak. Elmondták. Ekkor papírjait forgatva rádöbent, hogy nem fordította meg a szolnoki lapot, majd elégedetten mosolyogva felültette őket az utolsó induló buszra, mondván, majd tovább küldik őket, ha annyira fontos...

A buszon megtudták, hogy Pusztavacs a cél. Összenéztek. Nem hallottak még róla. A távolságból arra következtettek, van esély Szolnokra átutazni.

Fürdés a fertőtlenítőben, orvosi vizsgálat, lószérum, ruhacsere és besorolás a szakaszokba. Ekkor derült ki, hogy a sorozószám nem jó... Bízta benne, hogy tovább küldik őket. Aki logikát keresett a honvédségnél, nagyot csalódott: „hadd szokja”, felkiáltással megkezdték a sorkatonai szolgálatot.

Két meglepetés érte hősiüket az első hónapban. Ketten voltak főiskolát végzettek. Az egyik őrmesternek feltűnt, hogy tud folyamatosan olvasni. Ez egy meghatározó dolog volt azért, hogy az írnoki irodába köthessen ki. Ettől a pillanattól kezdve kapcsolatba került az ottani vezetőséggel. Rádöbrent, hogy a kiképzés után mindenki emberré válik és függeni fognak egymástól.

A kapcsolat szón volt a hangsúly. Beszélgető viszonyba került napi munkája során a parancsnok helyettesével, ennek pedig nagy hasznát vette. Kimaradásokon, rendezvényeken bejárták a környező falvakat, megismerték az ottani rendezvénytervet, de megismerték a falvakat is. Már vége felé járt a szolgálati idő, amikor a parancsnok helyettese kerek perccel megkérdezte, nem akar – e tovább szolgálni. Elmondta neki, hogy ő is emberekkel foglalkozik szívesen, de nem katona, ha volna rá lehetőség maradna a környéken dolgozni. Ekkor előkerült a telefonközpontos, pillanatok alatt égett a vonal a járási pártbizottság és a honvédség között, majd felajánlotta az örkényi munkahelyet. Merészen megkérdezte, hogy Hernádon nem lehetne? Több társam is ott lakik, többször jártunk ki segíteni. Ismét telefon, majd egy igenlő válasz. Felbátorodva rákérdeztem, hogy szolgálati lakás van – e. Volt, Zsíroson. Utolsó próbálkozásként próbáltam beljebb keresni. A SORS ekkor újra belenyúlt az életbe. Az év végén egy család éppen kiköltözött a központhoz közeli szolgálati lakásból, így volt hely. Gyors köszönet, egyezkedés és augusztustól a lakóhelyük Hernád.

A legnehezebb időszak következett: az alkalmazkodás. Feleségével vágta az ismeretlenbe.

Nem volt rokonuk, ismerősük a környéken - a három katonatársán kívül - , minden kapcsolat létrehozása tőlük függött. Tiszta lappal, aggódó tekintettel vágta bele.

Izgatottan ültek fel a már jól ismert, kellően összefirkált vonatra. A kalauz is ismerős volt, de az egyetlen változás, hogy most Gyón után kell leszállni és nem Hernád után.

Milyen is volt Hernád és hogyan változott?

Emlékezett, a Hernád felirat N betűje még akkor is vibrált, mint minden éjjel korábban, de most világosban, reggel kilenc körül érkeztek. Alig szállt le valaki a vonatról, ők pedig tanácstalanul bóklásztak az állomás előtti porban. Lassan megtalálták az irányt. Betonkockás járdán indultak a központ felé, hangosan köszönve a szembe jövőknek, hiszen vidéken ez így szokás, mindenki ismer mindenkit. Fejüket a fölénk hajló meggyfák közül érdeklődve dugták ki, hiszen minden épület, minden arc, minden hang új. Halk morgás jelezte a csirkeólak ventilátorát, néha egy-egy kutya próbálta felhívni magánterületére a figyelmünket. Szép, rendezett porták sora előtt haladtak el, csak a hőség volt kora reggel már elviselhetetlen. Az igazgató urat már korábban megismerték, így aztán az első – számukra idegen - hernádi emberrel való találkozás a cukrászdában esett meg.

Mintha meg lettek volna jelölve. Azonnal tudták, idegenek jöttek. Tetőtől talpig felmérték mindkettőjüket, de ez nem esett rosszul nekik. Elegendő volt néhány szó, már érezhető volt, itt nem esznek embert. Az első benyomás a hernádiakról a segítőkészség volt. Megkérdezték, kit keresnek, honnan jöttek, miért vannak itt, mégsem tűnt kihallgatásnak. Lefolyattak egy – egy hideg üdítőt a torkunkon és a kapott információk alapján indultak tovább. Kettős meglepetés következett, hiszen lakótelepre nem gondoltak egy kicsinek látott faluban, de a központ felé az óriási üres térre sem számítottak.

A szolgálati lakás olyan volt, amilyennek elmesélték, még friss mészillat terjengett, hiszen az előző lakónak meszelve kellett átadnia. Két szoba, konyha, fürdő...Hogyan fogják belakni, két fővárosi fiatal miként vág bele az ismeretlenbe? A lakótelep lombjai közül néhány szempár figyelte őket, érezhető volt, téma tárgyai lettek a hétvégén. Mindent felmérték, bútorokkal álmodták tele a lakást, majd pihenő és újabb séta után készülődtek az otthoni szülői kérdésekre. A rokonságból volt olyan megjegyzés, hogy három hétnél tovább nem fogják bírni, de mosolyogva jegyezték meg: - Majd meglátjuk.

Az augusztus gyorsan elszaladt. Nem csak a lakás, de a kertje is igényelte a kétkezi munkát. A hernádiak újfent bizonyították a jó szándékot. Még ki sem gondolták, milyen szerszámot szeretnének használni a nem létező keretből, már felajánlották, áthozták, kölcsön adták. Megismerkedtek leendő kollégáikkal, végül a gyerekekkel. Innen vált igazán izgalmassá a dolog.

Mindenki értesült róla, hogy megérkeztek, de senki sem fogadta iránymutatással, tanácsokkal őket.

Úgy gondolták, ha valamit szeretnének, mondják meg nyíltan.

Sokszor csodálkoztak azon, hogy a segítség itt nem tabu.

Ha kérsz valamit, segítenek, nem vetik a szemedre, hogyan merészeltél hozzájuk fordulni, hiszen ez természetes. De soha nem történt meg, hogy a kérést felemlegetve viszonzást kért volna bárki is.

A faluban gyakran összefogtak az emberek. Példa értékű építkezések, betonozás egy új kézilabda pályáért, téglajegyek a templomért, járdaépítés, stb.

Itt lehetett mindenkor ismerősöket szerezni. Minden héten összejött egy kisebb közösség a sport terén is. Nem csupán a futball szerelmesei találkoztak, de gyakori pingpong partik, kosárlabda edzések, kézilabdás összejövetelek segítettek a mozgásigény kielégítésében.

A falu közben városi babérokra tört.

Vezetékes gáz, telefonhálózat és központ, ivóvíz, új orvosi rendelő és csecsemőgondozó...bár a hétvége gyakori vendége volt a szippantós kocsi, már csak néhány kényelmi elem hiányzott.

Érdekes volt látni, hogy mennyire nem hiányzott a számítógép, a mobiltelefon a falu lakosságának.

A gyerekek az iskola után saját családi kertjeikben dolgoztak, rendet tettek a házuk előtt, részt vettek örsi- és rajfoglalkozásokon, ahol nem az volt a kérdés, személy szerint kinek segítsenek, a lényeg az önzetlenség volt.

Az ősz legnagyobb élménye a szüret. Nem csupán az egy hét tanítási szünet miatt, de a közösen végzett munkának óriási közösségformáló hatása volt. Hordták a szőlőt a húsfeldolgozó melletti ültetvényen, ha kellett énekszóval szórakoztatták magunkat.

Ebbe a közösségbe csöppent bele egy városlakó, akinek nem volt ugyan idegen a kapcsolattartás, de a közvetlenség, a jó szándék igen.

Az idő nagyon gyorsan repült.

Ismertté válni egy közösségben nagy dicsőség, de veszélyekkel is járhat. Hibázni nem lehet, embereket megsérteni nem szabad, de a munka alól kibújni egyenesen vétek.

A település folyamatosan formálódott. Elkövetkezett a rendszerváltás, az önálló tanácsból önálló önkormányzat lett. Munka pedig bőségesen volt vele. A település 11 embert bízott meg, képviseljék érdekeiket. Az addig végzett néhány év munkája először jelzett vissza. Beválasztották a testületbe, ismertté vált és még nagyobb felelősséget jelentett számára.

Gyakran gondolt arra, miért ez a megbecsülés, miért a bizalom? Miért merészelte az irányítói közé avanszálni a település lakossága, hiszen ez a néhány mozzanat nem lehetett bizonyíték...

De elfogadták, tanácsot kértek tőle, megbízásokat kapott, amelyeket végrehajtott, segített... és észrevette, hogy olyan lett, mint a falu lakossága: nem várt mindenért köszönetet, de szívesen segített, természetes volt, hogy a településért dolgoznia kell és képviselni, ha erre van szükség.

Tehát az erő a faluban rejlik, nem az emberben! A falu irányítja az embert, az ember pedig apró homokszemenként engedelmeskedik a falunak. Ha valamelyik porszem nem ezt teszi, a másik észreveszi és segít, hogy ne álljon le a gépezet. A homokszemek nem különböznek egymástól, a különbség az akaratban, tenni akarásban, a munkavégzés minőségében rejlik.

Közben a párból család lett, már gyermekeik érdekeit is képviselni kellett, munkájuk kiterjedt az óvodára, iskolára. Táborokban vettek részt, újabb munkák, rendezvények szervezése és bonyolítása, kulturális programok szervezése, színház és mozi látogatások, kirándulások segítettek abban, hogy észrevétlenül rohanjon az idő.

Érdekes volt megfigyelni, hogyan válik városi suhancból falusi gazdálkodó.

Egy valamit magára adó településen megszólították azt, aki a portáját nem tartotta rendben. Ezért a legjobb védekezés a munka, a földművelés kitanulása. Az első lépés: megtanulni, hogy a föld akkor ér valamit, ha jól le van szarva. Na, nem csúnyán beszélünk, csak a tényeket közöljük. Első lépésként trágyát kell szerezni. Milyet? Honnan? Ezekre megkapta a választ a szomszéd kertjéből. Mivel minden portán volt néhány száz csirke, a baromfi trágyája adta magát... Aki nem tudta, mit tesz, könnyen hibázott. Egy ismerőse beterítette a fóliáját, majd teleültette paprika palántával és láss csodát... Egyetlen éjszaka alatt tövig égett az összes palánta a feltörő ammóniától. Ez az olcsó tanulópenz. Szarvasmarha trágya kell. Segítséget megint az ismerősöktől kapott, módszertant egy másik családtól és máris haladt az uborka termesztése útján. Néhány év alatt kitanulták csínját – bínját.

Nyelvi fejlesztésben is részesültek, hiszen ki gondolta volna, hogy a gazda délután az aléban van, a ház körüli tikok a baracsit pusztítják, az ismerősök babostésztát készítenek, a helyi vendéglő specialitása a matutka, fontos az apai gondoskodás a pulyákkal szemben, meg a saraboló szerepét a gyomirtásban... Volt mit tanulni.

A szolgálati lakásból hamarosan saját házba költöztek, újabb szomszédokkal ismerkedtek meg, majd egy új programnak lettek részesei. A falu minden év augusztusában születésnapot ült. Ennek ünnepi köszöntője a falunap. Sok – sok ember kis helyen szórakozik. Rendeztek már lovas programot, kutya szépségversenyt, sportdélutánt, vetélkedőket, főzőversenyeket, de együttesek, szólisták és helyi csoportok is felléptek a műsorokban. Ahogy telt az idő, úgy váltak ezek a napok nélkülözhetetlenné. Miközben gyerekeik cseperedtek, mind több programon tudtak részt venni és láthatatlanul beépültek a faluba. Már nem mutogattak, súgtak össze a hátuk mögött, hogy ők azok az idegenek, természetes részévé lettek a lakosságnak.

Szükség volt aktív emberekre, mert a falu nőttön nőtt. Az első állomást éréskor még 2600 lakossal büszkélkedhetett a település, 10 évvel később már 3200, újabb 10 év után meghaladta a 4000 főt, igaz néhányan csak hétvégi turistaként érkeztek. Nem volt kérdés, fejleszteni kell, újabb beruházások következtek. A lakosok bevállalták a vezetékes ivóvíz mellett a szennyvíz – hálózat kiépítését, a fűrt kutak vas és mangán tartalma kritikus méreteket öltött. Az orvosi ellátás javításával, szűrésekkel javultak az életkörülmények és ténylegesen városi szintűre emelkedett a település. Internet, kábeltévé, helyi tévé növelte a kényelmet, sportprogramok, kulturális estek, színházlátogatások tették színesebbé a hétköznapokat. A poros utcákat aszfalttal burkolták, a járdákat kiépítették, vízelvezető árkok készültek. A tél ettől még komoly gondokat okozott, de a nyakig sáros korszaknak vége szakadt.

A sokat emlegetett SORS összehoz mindenkit mindenkivel.

Miért hozta a SORS, hogy az első útjuk oda vezessen egy üdítő erejéig, ahonnan nagy támogatást kapnak majd önzetlenül. Miért ismerkedik meg elsőre a cukrász mesterrel, aki ismeri a falut, mint a tenyerét. Egy vadásszal, aki segítségével rendezvényeken – a faluban nagy jelentőséggel bíró bálokon – vesznek majd részt. Az iskola akkori igazgatójával, aki szintén önzetlen segítséget nyújt a beilleszkedésben, bemutatja azokat az embereket, akik a fejlődés elérésében már bizonyítottak. Az akkori tanácselnök, aki egyben párttitkár is – akkor még ez kötelező volt, csak nem hangoztatták, különben a falu szekere nem döcögött volna sehova – felvázolta a terveket, amihez dolgos kezeket keresett. De megismerkedtek rengeteg gyerekkel is, a falu jövőjével, akik, ha elfogadták munkáját és személyiségét, akkor végig

kisérték az elkövetkező években. Végül pedig a sport hozta össze őket rengeteg ismerőssel. Sportolni vágyó pedig volt szép számmal. Asztalitenisz, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás. Nem hanyagolható el az akkortájt hagyományosnak mondható közösségi munka sem.

A faluban, ha dolgozni akart valaki, annak mindig volt becsülete, de lesz is!

Nem a kifogásokat kell keresni, hanem a lehetőséget! – mondta az iskola igazgatója. Ezek a szavak megalapozták a magukkal szemben támasztott követelményeket.

A SORS 1990 – ben rendszerváltozást is hozott. Lehetőséget adott számukra, hogy ne csak végrehajtóként, de irányítóként is részt vehessenek a község munkájában. A legnagyobb hátrány az volt, hogy nincs a településen, de még a környéken sem rokonság. A legnagyobb előny pedig, hogy nincs a településen és a környéken sem rokonság. Vagyis mindenben magukra és elért eredményeikre számíthattak. Bizonyítani kellett folyamatosan, dolgozni mindenki megaláztatására.

A rendszerváltás falukép váltást is hozott. A törvényi szabályozások a családi gazdálkodást szorították kordába, a lakosság száma pedig egyre nőtt a főváros agglomerációjából kitelepülőkkel. A lakossági igényeknek meg kellett felelni, egészséges életmódot kellett biztosítani. Az egyik legnagyobb gondot az egészséges ivóvíz, csatornázás jelentette, több százmilliót kellett hozzá előteremtteni, az utak, az esővíz elvezetése, járdák kiépítése volt a következő, majd a korábbi rendszer építészeti „csodáit,, kellett átalakítani a mai kor elvárásainak megfelelően. Közben a lakosság létszáma meghaladta a 4000 főt, kicsinek bizonyult az óvoda, folyamatosan nőtt a gyermeklétszám – a régió települései közül egyedülállóan csak itt – rengeteg ismeretlen arc és napi harc a mindenkori megélhetésért.

Az információ gyors áramlása érdekében nem csupán az internet, - amely sok család számára néhány éve még álom volt – hanem saját tévé, újságok – címében csökkenő faluszámokkal, hiszen nem minden település ragaszkodott ahhoz, hogy a hírek eljussanak a lakossághoz – de rengeteg kulturális esemény, falunap, sportnap, kiállítás mutatja mindenkinek, hogy élni nem csak a városokban lehet.

Aki itt a SORS számlájára írja az eseményeket, annak be kell látni, hogy a fent említettnek annyi köze van az életúthoz, amennyit engedélyezett az akkor még faluba, ma már nagyközségbe érkezett fiatal pár.

Csak az képes beilleszkedni és fennmaradni, aki akar tenni és tesz is érte. Nem a veríték mértéke, a panaszáradat hossza határozza meg az életünket, hanem egy közösség segítsége.

A közösség segít mindenkinek, aki elfogadja íratlan törvényeit, de csak az számítson segítségre, aki maga is szívesen segít, ha másnak szüksége van rá.

Hernád 2013 – ban kb. 625 éves – egy oklevél okán. A történetét hivatott emberek kutatták és kutatják ma is.

Az utolsó 25 év fejlődését írtam le szemléltető módon, majd a SORS befolyása alatt.

Felmerül a kérdés: - Megbántam? Ha újra kellene kezdeni, mit tennék?

A válasz egyértelmű: - Semmit sem bántam meg! Szívesen belevágnék újra...!